

POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Meno habilitantky:	Mgr. Renáta Timková, PhD.
Názov práce v slovenskom jazyku:	SUPRASEGMENTÁLNE JAVY V PROCESE OSVOJOVANIA SI DRUHÉHO JAZYKA SO ZRETEĽOM NA SLOVENSKÝCH HOVORIACICH UČIACICH SA ANGLIČTINU
Názov práce v anglickom jazyku:	SUPRASEGMENTALS IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION WITH FOCUS ON SLOVAK LEARNERS OF ENGLISH
Meno oponentky:	prof. Dr. habil. Magdaléna Bilá, PhD.

Stručná anotácia habilitačnej práce

Predkladaná habilitačná práca patrí do oblasti aplikovanej lingvistiky, konkrétne osvojovania cudzieho, resp. druhého jazyka a venuje sa jazykovej interferencii zvukových systémov dvoch typologicky odlišných jazykov – anglického a slovenského. Habilitantka chápe interferenciu ako vzájomné ovplyvňovanie jazykov, ktoré je možné pozorovať pri osvojení, učení cudzieho, resp. druhého jazyka. Primárnym cieľom výskumu, ktorý daná práca prezentuje, je identifikovať základné problémy osvojovania dvoch suprasegmentálnych javov anglického jazyka (slovného prízvuku a melódie) na percepčnej a aj produkčnej úrovni. Sekundárnym cieľom práce je zistiť spôsob, akým slovenskí študenti anglického jazyka nadobúdajú fonologické kompetencie v slovenskom vzdelávacom prostredí, resp. identifikovať postoje študentov k výučbe výslovnosti na základe vnímania vývinu výslovnosti v rámci inštitucionálneho jazykového vzdelávania a prirodzeného osvojovania.

Prínos predkladanej habilitačnej práce do danej oblasti poznania a vyhodnotenie výskumu

Predkladaná habilitačná práca zapadá do výskumných záujmov habilitantky, ako to je možné usudzovať na základe zoznamu jej publikačných výstupov a je príspevkom predstaviteľky slovenskej vedeckej komunity k experimentálnemu skúmaniu zvukového systému angličtiny a k špecifickým problémom osvojovania jej prozodických vlastností slovensky hovoriacimi študentmi.

Výskum prezentovaný v predkladanej habilitačnej práci prepája percepciu a produkciu zvukového systému cudzieho jazyka, čo hodnotíme nanajvýš pozitívne, pretože výskumy v danej oblasti opakovane potvrdzujú ich prepojenie. Zároveň si habilitantka všimá aj závislosť kvality percepcie a produkcie od stupňa ovládania cudzieho jazyka. Výskumné metódy a nástroje sú exaktné a vhodne vybrané (vedomostný a percepčný test v prípade prízvuku; exaktné prístrojové merania vetnej melódie a F0 sonantického jadra každej slabiky prejavu rodeného hovoriaceho a v jednotlivých vetách prečítaných študentmi). Na spracovanie získaných dát používa štatistické nástroje. Takýmito

prof. Dr. habil. Magdaléna Bilá, PhD.

Inštitút anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity

metódami a nástrojmi získané a spracované výsledky môžeme považovať za validné. Vysoko hodnotíme aj aplikačný rozmer habilitačnej práce, pretože jej výsledky a závery je možné a aj vhodné aplikovať vo vyučovaní angličtiny ako cudzieho alebo druhého jazyka, a to na všetkých stupňoch vzdelávania.

Poznámky a otázky k výskumu prezentovaného v habilitačnej práci

Predkladaná habilitačná práca vychádza z definície a chápania interferencie, ako ju uviedol Weinreich v r. 1953 a ďalej rozpracoval Haugen (1953) a predovšetkým z teórie jazykovej interferencie, ktorú predstavil prof. Sabol v r. 1993. Odkazuje aj na početné monografie a štúdie, ktoré opisujú experimentálne skúmanie prozodických vlastností slovenčiny a angličtiny. V tomto kontexte nám však chýbajú odkazy na práce slovenských vedcov – fonetikov a odborníkov na osvojovanie jazyka mladšej strednej generácie, ktorí sa danej problematike dlhodobo venujú, napr. Z. Kráľovej¹, R. Gregovej², tým skôr že ide o doktorandky a predstaviteľky fonetickej školy prof. Sabola a prof. Zimmermanna, a Š. Beňuš³. Vo všetkých troch prípadoch ide o vedcov, ktorých publikácie svojím významom a citačným indexom tiež presahujú národný a aj európsky rámec.

V podkapitolách, ktoré sa venujú teoretickým východiskám parciálnych výskumov by sme tiež očakávali zmienku o teóriách osvojovania si cudzieho, resp. druhého jazyka a zasadenie opisovaných výskumov aj do tejto paradigmy. Chcela by som preto požiadať habilitantku, aby sa v rozprave pokúsila komentovať výsledky svojich výskumov v širšom kontexte osvojovania si cudzieho, resp. druhého jazyka.

V texte svojej práce habilitantka viackrát odkazuje na slovenských respondentov, ktorých označuje raz ako študentov angličtiny ako druhého, inokedy ako študentov cudzieho jazyka. Chcela by som sa spýtať habilitantky, či tieto terminologické označenia považuje za synonymné a ak je tomu tak, tak aby to zdôvodnila.

Ďalšia moja otázka smeruje k experimentálnemu skúmaniu intonácie, pri skúmaní ktorej habilitantka použila tzv. „read speech“, t. j. čítaný prejav. Ten sa bežne používa na výskum zvukového stvárnenia prejavu, v anglofónnej oblasti sa však považuje za osobitný štýl / typ ústneho prejavu „speaking style“ (rozlišuje sa spontánny, čítaný a „vyvolaný“ ústny prejav, z ktorých každý má svoje vlastné špecifiká vrátane charakteristického zvukového stvárnenia). Chcela by som teda požiadať habilitantku, aby sa vyjadrila, či v tomto parciálnom výskume mohlo dôjsť k prípadným „skresleniam“ výsledkov na základe výberu čítaného, nie spontánneho prejavu. Ďalej by som sa chcela spýtať, či

¹ https://scholar.google.sk/scholar?hl=s&as_sdt=0%2C5&as_vis=1&q=Zdena+Kr%C3%A1%C4%BEOv%C3%A1+&btnG=

² https://scholar.google.sk/scholar?hl=s&as_sdt=0%2C5&as_vis=1&q=Ren%C3%A1ta+Gregov%C3%A1+&btnG=

³ https://scholar.google.sk/scholar?start=40&q=%C5%A0tefan+Be%C5%88u%C5%A1&hl=s&as_sdt=0,5&as_vis=1

prof. Dr. habil. Magdaléna Bilá, PhD.

Inštitút anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity

habilitantka neuvažovala o možnosti použiť notačný systém ToBi, ktorý je v anglofónnej fonetike všeobecne akceptovaný a v súčasnosti najviac používaný systém na notáciu intonácie.

Poznámky k akademickému štýlu práce:

Keďže je habilitačná práca napísaná v anglickom jazyku, pokladáme za vhodné a nutné vyjadriť sa aj k akademickému štýlu práce. Štruktúra a štylizácia textu vedecko-výskumnej štúdie z anglofónneho prostredia odráža spôsob spracovávania vedeckých poznatkov v danej lingvokultúre a ich prezentovania vedeckej komunite. Pri koncipovaní akademického textu anglofónna tradícia uprednostňuje formu, s čím súvisí makro a mikroštruktúra textu a jeho celková organizácia (priorizácia hypotéz, výskumných otázok a posunutie informácií teoretického charakteru do úzadia, lineárnosť diskurzu, akcentácia dedukcie cieľa práce z jej samotného názvu, dodržiavanie princípov výstavby makro aj mikroštruktúry textu). Napriek dodržaniu všetkých spomenutých princípov sa osobitý autorský štýl („author’s voice“) môže aj má zachovať.

- V úvodných podkapitolách k parciálnym výskumom je explicitne deklarovaný cieľ daných výskumov, hypotéza sa však uvádza až na str. 77 (*The hypothesis assumed that Slovak learners of English's intonation patterns would show a higher degree of correlation with native English speakers' intonation patterns about the English proficiency of Slovak learners of English*). Metódy získavania dát sú pri experimentálnom skúmaní vetnej melódie uvedené na str. 73 (*Melody contours were obtained from a Speech analyzer followed by sonantic nucleus measurement of each syllable of the native speaker and the students in individual sentences. Consequently, fundamental frequency (F0) values were captured in MS Excel. The F0 values are included in the appendix*), pričom výsledky konkrétnej experimentálnej analýzy sú uvedené už na str. 60 – 72.

- Pri odkazovaní na seba ako autorku práce habilitantka konzistentne používa *pluralis modestiae*, resp. *pluralis auctoris*, čo je interferenčný prejav stredoeurópskeho intelektuálneho štýlu. Ak uvažujeme, že daná práca používa skôr angličtinu ako globálny jazyk teda ako deteritorizovanú varietu, je to akceptovateľné a zrozumiteľné pre informovaného čitateľa. Domnievame sa však, že najmä v podkapitolách venovaných výskumu je vhodnejšie uprednostniť zámeno „I“ pred autorským plurálom, resp. použiť pasívnu konštrukciu, pretože pre anglického čitateľa zámeno „we“ môže implikovať skôr autorský tím ako jednotlivca (pozri Čmejrková, 2002; Walková, 2014; Kačmárová – Bilá – Vaňková, 2020).

- V anglicky písanom texte rušivo pôsobia formulácie typu „the problem of intonation“, „the process of analysis/reading“ a pod., ktoré sa skôr používajú v slovensky písaných akademických textoch, v anglicky písanom pôsobia cudzorodo, pretože ide o „prázdne“ výplnkové výrazy (tzv.

prof. Dr. habil. Magdaléna Bilá, PhD.

Inštitút anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity

„vatu“). Rovnako rušivo pôsobí nadužívanie saského genitívu najmä v prípadoch, ktoré sa vnímajú archaizujúco (napr. *Slovak learner of English's attitude*).

- Pár nedostatkov sa vyskytlo aj v typografickej oblasti, a to nerozlišovanie spojovníka a pomlčky a používanie slovenských konvencií v číselných dátach (desatinná čiarka namiesto bodky podľa anglofónnych konvencií).

Pomerne podrobné poznámky týkajúce sa akademického štýlu sme uviedli preto, lebo sa domnievame, že predkladaná práca by po zapracovaní všetkých odporúčaní oponentov a členov komisie mala byť publikovaná a sprístupnená nielen slovenským odborníkom v danej oblasti poznania. Aby teda budúca monografická práca oslovila čo najviac odborníkov, ktorí používajú globálny jazyk vedy, angličtinu ako Lingua Franca, odporúčam pred jej vydaním zvážiť uvedené poznámky a odporúčania.

ZÁVER

Predkladaná habilitačná práca predkladá exaktne realizovaný výskum a spĺňa kritériá kladené na tento typ kvalifikačných prác. Habilitačnú prácu SUPRASEGMENTÁLNE JAVY V PROCESE OSVOJOVANIA SI DRUHÉHO JAZYKA SO ZRETEĽOM NA SLOVENSKÝCH HOVORIACICH UČIACICH SA ANGLIČTINU habilitantky Mgr. Renáty Timkovej, PhD., **odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe jej odporúčam udeliť akademický titul docentka v odbore habilitačného konania a inauguračného konania *Neslovanské jazyky a literatúry*.**

V Prešove 21. 04. 2021

prof. Dr.habil. Magdaléna Bilá, PhD.